

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
ZDRAVOTNĚ SOCIÁLNÍ FAKULTA

Integrace vietnamské komunity v Českých Budějovicích

Bakalářská práce

Autor práce: Dana Káplová

Studijní program: Sociální politika a sociální práce

Studijní obor: Sociální práce ve veřejné správě

Vedoucí práce: Mgr. Lenka Rosková

Datum odevzdání práce: 3.5.2012

Abstrakt

Integrace migrantů do většinové společnosti je závažným problémem v celé Evropské unii a ve strategiích sociální práce je nutné s ním počítat. Vzhledem k sílícím migračním tokům se i v našem regionu setkáváme s poměrně silnou komunitou z Vietnamu. Tito lidé se potýkají s problémy při svém včleňování do společnosti, rasismem, diskriminací a xenofobií. Zároveň však zde úspěšně podnikají, jejich děti studují na vysokých školách.

Cílem bakalářské práce je zmapovat prostřednictvím kvalitativního výzkumu zkušenosti s integrací do společnosti u vybrané skupiny vietnamských obyvatel Českých Budějovic, a zjistit, zda se v Českých Budějovicích setkali s nějakou formou rasismu, diskriminace nebo xenofobie.

Teoretická část předkládá a popisuje situaci vietnamské komunity v České republice. Obecně seznamuje s problémy vietnamské komunity ve většinové společnosti.

Praktická část je zaměřena na jednotlivce příslušné vietnamské komunity v Českých Budějovicích. Výzkum je proveden pomocí kvalitativní výzkumné strategie a při rozhovorech je použita technika fenomenologického rozhovoru s respondenty výběrového souboru.

Cílem bylo zjistit, s jakými problémy se setkávají příslušníci vietnamské komunity v procesu integrace do majoritní společnosti v Českých Budějovicích.

Předpokládané využití v praxi je vytvoření informačního dokumentu o tomto tématu pro potřeby sociální práce s komunitou ve městě.

Abstract

The integration of migrants into the major society is a very serious problem of the whole European Union and there is a great need to count with these problems in the strategies of social work. With respect to increasing of migration flows we also meet with relatively strong Vietnamese community in our area. These people face many problems by their integration into our society – rasism, discrimination against immigrants and xenophobia. But at the same time their children are good at business and they are also successful students at our universities.

The aim of my bachelor´s work is to map the experience with the integration of migrants into the society – of chosen group of Vietnamese inhabitants living in České Budějovice by the qualitative research and find out whether these people have met with some forms of to rasism, dicrimination or xenophobia.

The theoretical part of my work sets and describes the situation of Vietnamese community in the Czech Republic. It generally acquaints with problems of Vietnamese community in the major society.

The practical part of my work is concentrated on individual persons of relevant Vietnamese community in České Budějovice. The research is made by the qualitative research strategy. Making the conversation I used the method of phenomenological talk with the respondents of the selective complex.

The aim was to find out what problems are Vietnamese people meeting during their integration process into the society in the town of České Budějovice.

The suppositional use in practise is making the document of information about this topic. The information can be used by the social department at the work with Vietnamese community in town.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem svoji bakalářskou práci na téma Integrace vietnamské komunity v Českých Budějovicích vypracovala samostatně a použila jen pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to – v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných fakultou – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 3.5.2012

Podpis:.....

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí mé práce Mgr. Lence Roskové za vedení práce, její cenné rady a podněty.

Obsah

ÚVOD.....	8
1. SOUČASNÝ STAV.....	10
1.1 Přístupy k integraci cizinců.....	10
1.1.1 Sociální mobilita.....	11
1.2 RASISMUS, RASOVÁ DISKRIMINACE A XENOFOBIE	12
1.2.1 Rasismus	12
1.2.2 Rasová diskriminace	12
1.2.3 Xenofobie.....	13
1.2.4 Diskriminace	13
1.3 CHARAKTERISTIKA VIETNAMSKÉ MIGRACE	13
1.3.1 Současný příliv vietnamských migrantů.....	14
1.3.2 Situace vietnamských migrantů v České republice	15
1.3.3 Vzdělanostní struktura	16
1.4 KULTURA VIETNAMSKÉ KOMUNITY	16
1.4.1 Chování.....	17
1.4.2 Svátky	17
1.5 VIETNAMSKÁ KOMUNITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH	18
1.5.1 Příchod do Českých Budějovic.....	18
1.5.2 Život v Českých Budějovicích.....	18
1.5.3 Sociální a poradenské služby poskytované v Českých Budějovicích.....	20
2 CÍL PRÁCE.....	22
2.1 Výzkumná otázka	22
2.2 Předpokládané využití v praxi	22
3. METODIKA.....	23
3.1 Technika sběru dat	23

3.1.2 Popis výzkumné strategie	23
3.2 Výzkumný soubor.....	24
3.3 Pilotní studie	27
3.4 Harmonogram výzkumu	28
4. VÝSLEDKY	29
5. DISKUZE	38
6. ZÁVĚR	42
7. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	43
8. KLÍČOVÁ SLOVA.....	48

ÚVOD

Do Evropy stále přicházejí obyvatelé Vietnamu. Snaží se najít zázemí v ekonomicky a politicky stabilních zemích. Hledané podmínky může poskytnout kterýkoli ze států Evropy. Česká republika, přestože není na první pohled tak lákavá, není v tomto směru výjimkou. Jako demokratická a vyspělá země může těmto lidem poskytnout adekvátní zázemí.

Problematika následné integrace na území České republiky je jedním z aktuálních témat sociologie v posledních desetiletích. Migrační vlny do České republiky se začaly objevovat až počátkem 90. let minulého století. Nejde tedy o dokonale zmapovanou oblast.

Cílem většiny Vietnamců migrujících do České republiky je získat lepší sociální a ekonomické postavení. Z toho důvodu musíme tuto migraci považovat za ekonomickou. Každý z příchozích se snaží co nejrychleji zapojit do pracovního procesu nebo vykonávají samostatnou výdělečnou činnost. Vyhledávají další imigranty v podobné situaci, nejlépe stejné národnosti, se stejným jazykem a stejnou kulturou. Společně pak budují svou vlastní sociální a ekonomickou infrastrukturu.

V této práci jsem se snažila o ucelení informací o Vietnamských obyvatelích, kteří se usadili v Českých Budějovicích.

Vietnamce vnímáme převážně jako prodejce čehokoli. Ale co o nich víme? Zajímá někoho z nás, jak žijí? Jak tráví volný čas nebo jaké mají problémy?

Ve své bakalářské práci jsem se formou fenomenologického rozhovoru snažila objasnit důvody, které je vedly k tomu, že odešli od svých rodin, a analyzovat proces integrace vietnamských imigrantů. Sekundárním cílem bylo poznat jejich kulturu a pomoci najít cestu obyvatelům Českých Budějovic k jejich poznání. Každý z nich má svůj příběh a svou zkušenost. Zjišťovala jsem, zda se při včleňování do společnosti setkali s rasismem, diskriminací nebo xenofobií.

Teoretická část práce předkládá počátky migrace vietnamských obyvatel na území našeho regionu.

Praktická část práce si klade za cíl nalézt odpověď na základní výzkumnou otázku. Součástí praktické části práce jsou jednotlivé rozhovory s respondenty. Respondentům byly pokládány otázky formou fenomenologického rozhovoru, které pak byly porovnány.

Celá studie vychází z odborné literatury, která se problematikou menšin zabývá a je uvedena v seznamu použité literatury v závěru práce. Tato bakalářská práce může být podkladem pro další výzkumnou činnost a východiskem pro budoucí diplomovou práci, zabývající se uplatněním potomků vietnamských přistěhovalců na trhu práce v České republice.

1. SOUČASNÝ STAV

1.1 Přístupy k integraci cizinců

Národní integrací rozumíme proces, kterým se národnostní, etnické, ale i jiné skupiny začleňují do sociální, kulturní a politické struktury národních států. Tento proces lze chápat jako přímý a přirozený důsledek migrace. Mezi hlavní důvody migrace patří špatná ekonomická situace v domovských zemích. Migranti v hostitelských zemích udržují zvyky svého národa a ke své národnosti se hlásí. Stát se snaží národnostní diskriminaci odstraňovat (1).

Dle zákona 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území České republiky se za cizince považuje osoba, která nemá české státní občanství (resp. ani jedno z jejich státních občanství není české) (11).

Dle Castelse a Millera (1998) existují tři základní typy přístupů, které našly uplatnění v evropských zemích. Jde o přístup pracovně migrační (diskriminační), asimilační a multikulturní.

1) Pracovně migrační neboli diskriminační přístup

je založen pouze na dočasném pobytu cizinců, kteří imigrují výlučně za prací a na časově omezenou dobu. Mají omezené právo participovat se v jiné než pracovní sféře společnosti (Německo).

2) Asimilační přístup neboli kulturně integrační

Pro majoritu je důležitá asimilace cizinců do společnosti, která ale musí být ze strany menšin dobrovolná. Asimilovaní cizinci mají stejná práva a povinnosti jako majorita (Francie).

3) Multikulturní přístup

Je ze všech uvedených přístupů nejvstřícnější, neboť klade jen malé nároky na sociální a kulturní asimilaci (Holandsko) (6).

Pokud se týká vietnamské komunity na území České republiky, Rákoczyová a Trbola (2008) uvádí, že je vietnamská menšina, jako celek, vnímána jako velmi pracovitá a

tedy i úspěšná na trhu práce. A to i při existenci určitých problémů, které podnikatelská činnost Vietnamců přináší. Jde zejména o prodej nelegálního zboží a daňové úniky. (35).

1.1.1 Sociální mobilita

Sociální mobilita je spojována s vidinou vyššího sociálního statusu, lepších sociálních a ekonomických podmínek a příležitostí pro vzdělávání dětí. Především to jsou důvody, proč se občané Vietnamu rozhodli opustit svoji mateřskou zemi a migrovat do České republiky (16).

Pro Vietnamce není těžké vyrovnat se s naším prostředím, které je pro ně sociálně a kulturně zcela odlišné, jak se všeobecně míní. Je to dáno zejména tím, že životní podmínky zde jsou mnohem kvalitnější a pohodlnější než podmínky ve Vietnamu.

Převážná většina vietnamských občanů podniká oficiálně na základě živnostenského oprávnění (volné živnosti na nákup a prodej zboží), a to bez ohledu na svou původní profesi či vzdělání ve Vietnamu (17).

Dosud bohužel nejsou publikovány žádné výzkumy, které by mapovaly původní profese Vietnamců v mateřské zemi před příchodem do České republiky.

Bezesporu zde vedou pohodlnější život. Co se týče ekonomické aktivity, vydělávají mnohem více peněz a dá se říci, že jejich podnikání v České republice vzkvétá. Za schopností pružně využít příležitostí na českém trhu stojí vzestupná mobilita vietnamských živnostníků. Ta se projevuje přesunem z tržnic do kamenných obchodů, které jsou často v lukrativních částech města a také velkým rozšířením okruhu podnikatelských činností (36).

1.2 Rasismus, rasová diskriminace a xenofobie

1.2.1 Rasismus

Předpokládá fyzickou a duševní nerovnováhu lidských ras a vliv rasových odlišností na dějiny a kulturu lidstva. Dle Frištenské lze rasismus rozlišovat na „měkký“ a „tvrdý“. U měkkého rasismu jde o nevyhraněný společenský postoj. Není vnímán jako nebezpečný jev. Jde spíše o omezování a rozlišování. Zdánlivě není v rozporu s principem rovných práv, protože jej obvykle sdílí široká veřejnost, včetně těch, kteří jsou jeho objektem. Tvrdý rasismus je agresivní. Lze v této souvislosti použít termín „hanobení, zášť, vyhrožování, ničení“. Jde o veřejně proklamované ideologie např. fašismu, nacionalismu, šovinismu apod. Nositeli jsou různá společenská a politická seskupení (18).

Češi většinou nejsou ochotni přiznat, že jsou netolerantní nebo xenofobní. Svou nevoli zdůvodňují tím, že díky Romům, Ukrajincům, Rusům, Vietnamcům, obecně „přivandrovalcům“, nemají práci, zvyšuje se kriminalita nebo jsou zneužívány sociální dávky. Pojmenovávat věci pravým jménem a poukazovat na rasismus, začal, jako jeden z prvních politiků bývalý prezident Václav Havel. Jeho apely směřovaly do značné míry právě do řad příslušníků českého etnického národa (22).

1.2.2 Rasová diskriminace

Nepřípustnost rasové diskriminace vychází přímo z platných právních předpisů.

Listina základních práv a svobod – Práva národnostních a etnických menšin.

V čl. 24 říká, že příslušnost ke kterékoli národnostní nebo etnické menšině nesmí být nikomu na újmu (9).

V čl. 25 zaručuje občanům tvořícím národní nebo etnické menšiny všestranný rozvoj, zejména právo společně s jinými příslušníky menšiny rozvíjet vlastní kulturu, právo rozšiřovat a přijímat informace v jejich mateřském jazyku a sdružovat se v národnostních sdruženích. Dále zaručuje právo na vzdělání v jejich jazyku. Právo užívat

jejich jazyka v úředním styku. Právo účasti na řešení věcí týkajících se národnostních a etnických menšin (10).

1.2.3 Xenofobie

Jde o soukromý a svobodný pocit nebo postoj člověka. Nejde o ideologii, proto se tento termín neobjevuje v žádném právním předpisu.

Xenofobie je strach z toho, kdo přichází z ciziny, z cizího prostředí. Xenofobie je základem různých nenávislných ideologií, jako je rasismus, fašismus, nacionalismus aj. (19).

1.2.4 Diskriminace

Diskriminací se rozumí takové jednání, kdy se s jednou osobou zachází méně příznivě, než by se zacházelo s jinou osobou ve srovnatelné situaci, a to z důvodu rasy, etnického původu, národnosti, pohlaví, sexuální orientace, věku, zdravotního postižení, náboženského vyznání, víry či světového názoru (7).

Dojde-li k porušení práv a povinností vyplývajících z práva na rovné zacházení nebo k diskriminaci, má ten, kdo byl tímto jednáním dotčen, právo se u soudu zejména domáhat, aby bylo upuštěno od diskriminace, aby byly odstraněny následky diskriminačního zásahu a aby mu bylo dáno přiměřené zadostiučinění (8).

1.3 Charakteristika vietnamské migrace

Migrace ze země ve větším rozsahu začala až po roce 1975, po pádu saigonského režimu (3. 4. 1975), jedná se o poměrně vysoký počet emigrantů. Převážně z politických a ekonomických důvodů ve velmi krátké době opustilo Vietnam kolem dvou milionů lidí. Do té doby se jednalo převážně o politickou migraci

uprchlíků před násilím během války USA a Vietnamem. Cílovou zemí bylo nejčastěji Thaisko (23).

Kořeny vietnamské migrace na území Českého státu lze zaznamenat již v roce 1950, kdy tehdejší Československá socialistická republika a Vietnamská demokratická republika navázala diplomatické vztahy. Spolupráce mezi oběma státy byla navázána zcela účelově – ČSSR potřebovala velké množství pracovníků, zejména pro práci v pohraničí a Severní Vietnam potřeboval vyškolené a kvalifikované pracovní síly - a to mu ČSSR nabízela. V letech 1950 – 1989 přijížděli Vietnamci především na základě Dohody o kulturní spolupráci, Dohody o vědecké spolupráci a později i dalším. V těchto letech sem každoročně přijelo několik stovek vysokoškolských studentů, ale i obyčejní občané a pracovníci, kterým bylo zajištěno vzdělávání především ve strojírenském a lehkém průmyslu. Nejsilnější migrace probíhala mezi lety 1979 a 1985, kdy na základě Dohody o odborné přípravě, která zajišťovala vyučení a následně praxi v oboru, přijely do naší země tisíce vietnamských občanů.

Zlom nastal v roce 1986, kdy Československá republika přerušila téměř všechny dohody a smlouvy s Vietnamem a v důsledku nového společenského a právního uspořádání musela velká většina vietnamských občanů ze země odjet, nebo změnit účel a formu svého pobytu, pokud zde chtěli zůstat (26).

1.3.1 Současný příliv vietnamských migrantů

Většina nově přichozích migrantů z Vietnamu, využívá pro svoji cestu do ČR neoficiální zprostředkovatelské agentury bez licence. Z velké většiny jim byly doporučeny rodinou nebo přáteli. Zprostředkovatelské firmy mají dobré kontakty na území České republiky, zejména na českých úřadech. Zájemce o cestu do České republiky musí uhradit částku za zajištění cesty předem. Pohybuje se mezi 6 000 USD až 8 000 USD. Agentury nepřístupují na možnost splátek. Do služby, kterou vietnamští migranti a migrantky před odletem do České republiky zaplatí, se počítá zajištění víza, letenka a předběžná registrace na živnostenském úřadě. Práci ale agentury nezajišťují.

Vietnamci často v zemi původu zadluží své domy a pozemky. Půjčují si peníze od rodiny, přátel někdy i od lichvářů (31).

1.3.2 Situace vietnamských migrantů v České republice

V současné době, podle posledního sčítání lidu (počet ke dni 26.3.2011, ČSÚ) pobývá legálně na území ČR 53 110 osob s Vietnamským občanstvím. Přes 60% má již pobyt trvalý (13).

V České republice a tím i v Českých Budějovicích se postupně formovaly dva odlišné proudy vietnamských migrantů. První je výše zmíněná skupina, která se vytvořila z Vietnamců pobývajících zde již před rokem 1989, komunita tzv. starousedlíků.

Druhou skupinou je společenství Vietnamců, kteří přišli do Českých Budějovic v devadesátých letech, tzv. porevoluční příchozí. Vietnamská komunita postupně vytvořila téměř uzavřený svět. Nově příchozí migranti nemají potřebu kontaktovat většinovou společnost, dostávají se tak do „pastí“ komunity, která jim bere motivaci učit se česky a integrovat se do českého prostředí.“ Vietnamci jsou vůči společnosti vůbec nejuzavřenější přistěhovaleckou komunitou v České republice. Těm, kteří zde žili před rokem 1989, se podařilo dobře integrovat do naší společnosti, stali se vůdčími osobnostmi společenského i podnikatelského světa vietnamské komunity v celé republice, tedy i v Českých Budějovicích. Z jejich řad často pocházejí tzv. zprostředkovatelé služeb či podnikatelského servisu (32).

Vidina rychlého zbohatnutí a následného návratu do Vietnamu, brání integraci Vietnamců do společnosti, z čehož také pramení neochota zabydlet se zde a naučit se český jazyk.

Zcela nové možnosti jsou otevřeny budoucí generaci Vietnamců, tj. dětí, které se v ČR již narodili a jsou do české společnosti integrováni, ovládají bez problémů český jazyk a tvoří nemalý podíl studujících cizinců v českém školství.

1.3.3 Vzdělanostní struktura

Vietnamští školáci, studenti, učni a dělníci jsou vždy vyhodnoceni jako velmi pracovití, pilní, mající vždy zájem o studium a práci.

Průměrný prospěch vietnamských žáků na našich základních školách je 1,3 a na středních školách 1,7. Přes 460 Vietnamců zde studuje na vysokých školách a mnozí končí na tzv. červený diplom. Není proto náhodou, že letos obdrželi cenu ministra životního prostředí a předsedy Akademie věd ČR i dva vietnamští vysokoškolští studenti z Prahy - Hoang Dieu Hung z ČVUT a Nguyen Thanh Dong z VŠCHT (5).

Ve vietnamské komunitě převládá střední a úplné střední vzdělání. V nejbližších letech lze však očekávat počátek razantního nárůstu této vzdělanostní skupiny, neboť potomci migrantů z vlny 90. let 20.st., kteří již vyrůstají v ČR, jsou silně vedeni ke studiu a mnoho z nich bude v blízké budoucnosti dosahovat nejvyšších příček vzdělání.

Vietnamské děti jsou v mateřských, základních a středních školách nejsilněji zastoupenou skupinou cizinců, ale jejich motivace pro změnu způsobu života je v současné době slabší, než tomu bylo u dětí přicházejících v 90. letech (30).

1.4 Kultura vietnamské komunity

Vietnamci si velmi váží tradičních hodnot svého národa. Jejich solidarita se projevuje uspořádaným životem, dodržováním zákonů a humanitární činností. V roce 2002, kdy postihla České Budějovice povodeň, uspořádali mezi sebou sbírku a finančními prostředky přispěli na obnovu postižených obcí. Snaží se o integraci do českobudějovického regionu hlavně proto, že mnozí z nich jsou rozhodnuti k dlouhodobému a stabilnímu životu v Českých Budějovicích. Zakládají zde rodiny, nezřídka uzavírají smíšená manželství.

V České republice mají své organizace. Mezi nejznámější patří Česko-vietnamské sdružení a Občanské sdružení Klub Hanoi v Praze. Jejich základní činností je poradenství pro cizince z Jihovýchodní Asie. Vedou centrum k výuce vietnamštiny pro své potomky. Usilují o výstavbu kulturních domů, škol a zdravotních středisek pro Vietnamce.

Další nepřehlédnutelnou organizací, která se zabývá vietnamskou komunitou, je Info-dráček v Praze.

V Českých Budějovicích funguje Diecézní charita České Budějovice, která se věnuje poradenství uprchlíkům a migrantům.

1.4.1 Chování

1) Vnímání úsměvu. Úsměv má v Asii kromě pocitu radosti, humoru a veselosti několik dalších významů. Úsměv vyjadřuje omluvu, když nerozumí projevu druhého člověka. Například, když Čech vysvětluje něco Vietnamci a ten se usmívá a pokyvuje hlavou, neznamená to, že to chápe, ale že mu nerozuměl ani slovo.

2) Chování mileneckých párů. Ty se nesmějí na veřejnosti líbat. Zastávají názor, že tím nejcennějším se nebudou vychloubat na veřejnosti.

3) Pohostinnost je jednou ze základních ctností slušného chování. Každý je připravený kdykoliv kohokoliv pohostit.

4) Říhání a mlaskání u jídla není projevem neslušného chování, ale vyjadřuje pocit spokojenosti a pochvalu hostiteli.

5) Vnímání tloušťky. Vietnamci ji vnímají úplně jinak než Češi. Ve Vietnamu nemají lidé dost pestré postavy, navíc jsou vystavováni těžké fyzické práci a drsným klimatickým podmínkám, proto jen málo Vietnamců je tlustých. Když tedy vidí někoho tlustého, myslí si, že se má dobře a je schopen se o sebe postarat. Tloušťku vnímají pozitivně (24).

1.4.2 Svátky

Ve Vietnamu se na rozdíl od jiných národů neslaví narozeniny, ale dny úmrtí předků a rodinných příslušníků. V každé rodině, a v každém domě je vždy oltář předků (25).

Mezi tradiční zvyky patří uctívání kohouta. Ten zastupuje na oslavách zesnulé příbuzné. Jde většinou o vycpaného kohouta. Má své místo přímo u slavnostní tabule nebo na oltáři předků. Má i svou porci jídla. V době oslav různých svátků vzroste v Českých Budějovicích a okolí poptávka po drůbeži.

Nový Lunární rok je největším svátkem Vietnamců. Na jeho oslavu se mnozí Vietnamci vrací domů. Oslavy trvají většinou týden i déle. Letos 23. ledna začal Nový Lunární rok Draka. Drak je nejvýznamnější znamení čínského zvěrokruhu uznávané v celé Asii. Lidmi je očekáván rok plný kladných změn. Děti, narozené v roce „Draka“, budou plné pozitivní "dračí" energie. V životě by tyto děti měly být velmi úspěšné. Právě kvůli roku „Draka“ se dá očekávat velký nárůst počtu narozených dětí nejen u Vietnamců, ale v celé Asii (12).

1.5 Vietnamská komunita v Českých Budějovicích

1.5.1 Příchod do Českých Budějovic

Většina Vietnamců, žijících v Českých Budějovicích, sem přišla na základě pracovní smlouvy ještě před rokem 1989. Jejich cílem bylo co nejdříve finančně zabezpečit rodinu. Velká většina se chtěla vrátit do Vietnamu. Byli zaměstnáváni v takových podnicích, jako byl Sfinx, Igla, Motor, Slévárny Škoda a Budvar. Po příjezdu byli ubytováni na podnikových ubytovnách, kde byl ubytováním připravován vlastní program. Tím byli odděleni od místních obyvatel.

V Českých Budějovicích je velké množství takových rodin, kdy přijeli pracovat nejdříve muži, aby finančně podporovali své rodiny ve Vietnamu. Po roce 1989 za nimi přijely i manželky s dětmi.

1.5.2 Život v Českých Budějovicích

V Českých Budějovicích žije 1303 Vietnamců s dlouhodobým pobytem a 1727 Vietnamců s pobytem trvalým. To je jen malé procento z celkového počtu Vietnamců na našem území (29).

Následující informace jsem získala během rozhovorů s panem Ta Sy, který si říká Šimon. Využila jeho znalosti jazyka a požádala ho o tlumočení při prováděných rozhovorech. Přijala jsem i jeho pozvání na schůzku členů Česko-vietnamského sdružení.

Tohoto pozvání si velice vážím, protože Vietnamci jsou velmi uzavřená komunita a málokdy mezi sebe pustí někoho cizího. Pan Ta Sy je členem výboru Česko-vietnamského sdružení. V každém krajském městě má sdružení své zástupce. Jsou připraveni pomáhat svým krajanům a zastupují vietnamskou komunitu při různých jednáních s Magistrátem města České Budějovice. Snaží se vytvářet příznivé podmínky pro Vietnamce, žijící a pracující v Českých Budějovicích.

Mezi jejich úkoly patří například i vyřizování formalit při úmrtí jejich krajana. V Českých Budějovicích proběhne smuteční obřad a zpopelnění. Urna s ostatky zesnulého se přepravuje do Vietnamu k rodině. V poslední době se pohřbívá i v Českých Budějovicích. Většinou na hřbitově v Mladém. Pan Ta Sy si myslí, že takových případů bude přibývat, protože často jsou v Českých Budějovicích celé rodiny a ve Vietnamu už nejsou žádní blízcí rodinní příslušníci.

Zajišťují i organizaci svatebních obřadů. V případě, že jde o vietnamský sňatek, zařizují náležitosti jen kolem hostiny. Neprobíhá totiž úřední sňatek, ale formálně se vše vyřídí přes velvyslanectví. Svatba je ale důvodem k velmi velkolepým oslavám. Není výjimkou, kdy se sejde až na tři stovky příbuzných a přátel. Zvykem je, že novomanželé usednou vedle sebe a všichni svatebčané po jednom přicházejí blahopřát a předávají obálku s penězi. Svatební dary jako takové se nedávají. Někdy musí novomanželé vydržet sedět bez pohnutí i několik hodin. Velmi často jsou dnes uzavírána smíšená manželství. To, že si Vietnamec vezme Češku, je už celkem běžná věc, ale sňatek Vietnamky s Čechem je velmi ojedinělý.

Co se týká podnikání, největší rozmach prodejců již skončil. Z Vietnamců – podnikatelů - se opět stávají zaměstnanci. V kamenných obchodech většinou nejsou sami majitelé, ale jejich vietnamští zaměstnanci. Majitel má většinou více obchodů a zaměstnává své krajaný. Zabývají se prodejem oděvů, bot, elektroniky, potravin. Dnes se velmi rozmohlo podnikání v oblasti služeb. V každém větším obchodním centru např.

v Igy, Merkury je nehtový salon nebo restaurace, kde se podávají tradiční vietnamská jídla.

Nemalý počet Vietnamců se ale vrací do podniků, ve kterých před mnoha lety začínali jako učni. Můžeme se s nimi setkat hlavně v Motoru Jikov Group a.s.. Za prací dojíždí i mimo České Budějovice, například do firmy Vodňanská drůbež. Pracují někdy i dvanáct hodin denně. Mezi vietnamskými dělníky je mnoho vysokoškoláků, ale sehnat pracovní příležitost ve svém oboru není jednoduché ani pro Čechy. Vietnamci díky podnikání v prodeji nemají ani potřebnou praxi. Česká společnost si radši vybere Čecha středoškoláka než vysokoškoláka Vietnamce. Tady je dobře vidět rodinná soudržnost Vietnamců. Do rodiny se zahrnují všichni příbuzní, a pokud je některý člen v nouzi, ostatní z rodiny mu pomohou.

Sdružení si dalo za nelehký úkol sledovat kriminalitu vietnamské komunity. Chtějí žít v Českých Budějovicích v poklidu a nepřejí si mezi sebou žádné kriminální živly, o kterých slyšíme v médiích. Nepřipustí, aby se z našeho města stal nějaký překupnický stánek a pěstírna konopí. Každý náznak nekalosti si mezi sebou oznamují. Snaží se pak dosáhnout nápravy. Zpravidla to řeší tak, že vyzvou provinilce k nápravě a pokud nechce přistoupit na jejich podmínky, musí se odstěhovat. Je pravda, že v Českých Budějovicích se jim ve spolupráci s Magistrátem města daří situaci zvládat.

Pořádají i kulturní akce pro rodiny s dětmi. Snaží se zapojit do svých aktivit i Budějovičáky, ale setkávají se s nepochopením z řad Vietnamců. V posledních letech jsou čím dál uzavřenější a žijí v uzavřené komunitě.

1.5.3 Sociální a poradenské služby poskytované v Českých Budějovicích

Zjistila jsem, že pro jednání na úřadech by byl velmi vhodný doprovod terénního sociálního pracovníka nebo dobrovolníka. Je zde možné navázat přátelský vztah mezi dobrovolníkem a Vietnamcem. Vietnamci nemají velkou důvěru k úředníkům.

Dobrovolník není profesionál, a proto snadněji získá důvěru. Má možnost představit vlastní sociální prostředí, vztahy mezi lidmi a je ochoten se podělit o důležité zkušenosti (27).

O organizacích, které tuto službu nabízejí, většinou Vietnamci ani neví. V Českých Budějovicích tuto službu nabízí Diecézní charita. Nabízí zprostředkování překladatelské a tlumočnické služby, kurzy českého jazyka otevřené všem zájemcům, vzdělávací a multikulturní akce.

Dále poskytuje sociální poradenství podle §37 Zákona č. 108/2006Sb., o sociálních službách, je poskytováno ambulantně, v konzultačních místnostech poradny v Kanovnické 16, 370 01 České Budějovice. Poradna pro cizince a migranty nabízí své služby nejen cizím státním příslušníkům, ale i českým občanům, kteří mají vazbu na cizince a nachází se v nepříznivé životní situaci.

Posláním Poradny pro cizince a migranty je poskytování bezplatného odborného sociálního a právního poradenství na území Českobudějovické diecéze cizincům, kteří se ocitli v takové situaci, kterou nedokážou řešit vlastními silami. Posláním poradny je také pozitivní působení na vztahy mezi cizinci a většinovou společností.

Poradna pro cizince a migranty vykonává tyto registrované služby:

- Základní a odborné sociální poradenství (včetně právního poradenství)
- Zprostředkování kontaktu se společenským prostředím
- Pomoc při prosazování práv a oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí

Jako doplňkové služby nabízí materiální a krizovou pomoc a kurzy českého jazyka (14).

2 CÍL PRÁCE

Cílem bakalářské práce je zmapovat prostřednictvím kvalitativního výzkumu zkušenosti s integrací do společnosti u vybrané skupiny vietnamských obyvatel Českých Budějovic, zjistit, zda se setkali s nějakou formou rasismu, diskriminací nebo projevy xenofobie.

Teoretická část předkládá a popisuje situaci vietnamské komunity v České republice, následně v Českých Budějovicích. Obecně seznamuje s problémy vietnamské komunity ve většinové společnosti.

Praktická část je zaměřena na jednotlivce příslušné vietnamské komunity v Českých Budějovicích. Výzkum je proveden pomocí kvalitativní výzkumné strategie a při rozhovorech je použita technika fenomenologického rozhovoru s respondenty výběrového souboru

2.1 Výzkumná otázka

Výzkumná otázka byla stanovena takto:

S jakými problémy se setkávají příslušníci vietnamské komunity v procesu integrace do majoritní společnosti v Českých Budějovicích?

2.2 Předpokládané využití v praxi

Vytvoření informačního dokumentu o tomto tématu pro potřeby sociální práce s komunitou

3. METODIKA

Výzkum byl veden formou kvalitativní. Kvalitativním výzkumem je jakýkoliv výzkum, jehož výsledky nejsou dosaženy pomocí statistických výpočtů (37).

3.1 Technika sběru dat

Technikou fenomenologického rozhovoru byly zkoumány zkušenosti vybraných členů vietnamské komunity v Českých Budějovicích s integrací do většinové společnosti a případným setkáním se s jevem diskriminace, xenofobie a rasismu.

Tazatel zná nejen téma rozhovoru, ale má také přichystaný seznam s pořadím a zněním otázek. Způsob odpovědi ještě do značné míry ovlivňuje respondent (38).

3.1.2 Popis výzkumné strategie

Fenomenologický přístup vychází z filozofické fenomenologie a volíme ho tehdy, jestliže chceme prozkoumat prožité zkušenosti jedince a porozumět mu. Data se shromažďují obvykle pomocí kvalitativního rozhovoru. Výzkumník se setkává s účastníkem rozhovoru několikrát (20).

Fenomenologický rozhovor se zaměřuje převážně na historii života jedince. Dotazovaný konstruuje a dává význam svému jednání v určitých sociálních situacích. Rozhovor je rozdělen do tří částí, které na sebe navazují.

1) První rozhovor je zaměřen na historii života jedince. Úkolem je získat co nejvíce informací ve vztahu k tématu.

2) Druhý rozhovor má pomoci odhalit konkrétní detaily zkušenosti. Je zaměřen na současnost a minulost života jedince.

3) Ve třetím rozhovoru se jedinec pokusí osvětlit rozumový a citový vztah životem a prací nebo rodinou (21).

3.2 Výzkumný soubor

Určení výzkumného souboru se řídlo těmito kritérii:

1. Respondent vietnamské národnosti
2. Příklad do České republiky před rokem 1989

Tabulka číslo 1:

Dotazovaná osoba	Věk	Vzdělání	Zaměstnání
Vietnamský imigrant 1	48	Středoškolské – voják automechanik	Prodej potravin - živnostník
Vietnamský imigrant 2	46	Vyučena - švadlena	Prodavačka - zaměstnanec
Vietnamský imigrant 3	46	Vyučen – obráběč kovů	Pronajímatel obchodů - živnostník
Vietnamský imigrant 4	45	voják	Tlumočník - živnostník
Vietnamský imigrant 5	40	základní	Majitel nehtového salonu
Vietnamský imigrant 6	48	vysokoškolské	programátor

Dílčí výzkumné otázky a jejich operacionalizace

Tabulka číslo 2: Operacionalizace dílčí výzkumné otázky – prosinec 2011 (A)

Dílčí výzkumná otázka	Identifikační otázky	Operacionalizované otázky
Příchod do Českých Budějovic	Jaká je délka pobytu v Českých Budějovicích?	Jak dlouho žijete v Českých Budějovicích?
	Jaký byl důvod odchodu z Vietnamu?	Co Vás přimělo k odchodu ze své vlasti?
	Jak proběhly první dny v České republice?	Setkal(a) jste se s problémy na úřadech?
		Pomáhal Vám někdo s vyřizováním dokladů?
	Byly České Budějovice k pobytu předem vybrány?	Z jakého důvodu jste se rozhodl(a) pro České Budějovice?
		Popište Vaše pocity při příjezdu do Českých Budějovic
		Jaký byl první kontakt s obyvateli Českých Budějovic?
	Jaký je život v Českých Budějovicích?	Jak se Vám v Českých Budějovicích žije?
		Přijali Vás místní obyvatelé?
		Měl(a) jste problém s bydlením?

Tabulka číslo 3: Operacionalizace dílčí výzkumné otázky – leden 2012 (B)

Dílčí výzkumná otázka	Identifikační otázky	Operacionalizované otázky
Rodina	Rodinný stav	Jste ženatý (vdaná)?
		Byl(a) jste ženatý (vdaná) už při příjezdu do ČR?
	Děti	Máte děti? A jak staré?
		Kde se narodily?
Tradice	Jsou udržovány tradice?	Snažíte se dodržovat vietnamské tradice a zvyky?
		Vedete své děti k udržování zvyků a tradic?

Tabulka číslo 4: Operacionalizace dílčí výzkumné otázky – únor 2012 (C)

Dílčí výzkumná otázka	Identifikační otázky	Operacionalizované otázky
Rasismus, xenofobie, diskriminace	Zkušenost s rasismem?	Setkal(a) jste se s rasismem?
		Vyhrožoval Vám někdy někdo?
		Setkal se s rasismem někdo z Vaší rodiny?
	Zkušenost s xenofobií?	Dal Vám někdo najevo, že mu vadí Vaše národnost?
		Měl(a) jste někdy nějaký problém jen kvůli tomu, že jste cizinec?
	Zkušenost s diskriminací?	Odmítl Vás někdo obsloužit v obchodě?
		Odmítl Vás vyšetřit lékař?
		Jakou máte zkušenost s jednáním na úřadech?

3.3 Pilotní studie

Pilotní studie byla prováděna na malé skupině vybrané z populace, kterou jsem zvolila jako předmět zkoumání. Cílem pilotní studie bylo zjistit, zda informace, které požadují, je vůbec možné získat (15).

3.4 Harmonogram výzkumu

Rozhovory s Vietnamci byly získány v časovém rozmezí čtyř měsíců, kdy začátek sběru dat byl 1.12.2011 a konec 2.4.2012. Rozhovory s jednotlivými respondenty byly vedeny prostřednictvím tlumočnicka, kterého jsem k výzkumu přibrala. Jednalo se o občana Vietnamské národnosti, který je zcela znalý socio-kulturních poměrů v Českých Budějovicích, stejně tak ve vietnamské komunitě v Českých Budějovicích.

Rozhovory byly vedeny v prostředí jim známém, většinou na jejich pracovišti nebo v kavárně v jejich osobním volnu. Informace byly získány pomocí předem připravených otázek. U jednotlivých rozhovorů byl využit pouze písemný záznam, neboť respondenti nesouhlasili se záznamem pomocí magnetofonového pásku.

Otázky se zaměřovaly na příchod do České republiky a život v Českých Budějovicích. Dále byly zjišťovány zkušenosti s rasismem, diskriminací či xenofobií.

Oslovila jsem zhruba dvacet Vietnamců, ale velká většina rozhovor se mnou odmítla. Další dva respondenti, mi z důvodu jazykové bariéry, nebyli schopni odpovídat na zadané otázky. Jejich odpovědi jsem použila k doplnění teoretické části práce.

4. VÝSLEDKY

V průběhu třech fází výzkumu, jsem došla k níže uvedeným výsledkům.

Fáze výzkumu byly rozvrženy takto:

A - prosinec 2011

B – leden 2012

C – únor 2012

respondent č. 1 – muž, 48 let, ve Vietnamu voják z povolání, automechanik

A - V Českých Budějovicích od roku 1988, takže 24 let. Nechtěl pracovat v armádě a být členem komunistické strany. Proto se vyučil automechanikem a využil příležitost pracovat pro Motor Jikov. Doklady byly vyřízeny ještě ve Vietnamu, takže v Českých Budějovicích už bylo vše připraveno. České Budějovice si sám nevybíral. Místo práce bylo přiděleno ještě ve Vietnamu. Vůbec nevěděl, do jakého města jede. Na den, kdy přicestoval do České republiky, nikdy nezapomene. Přiletěl v listopadu a byla velká zima. Věděl, že má čekat zimu, ale nečekal, že bude tak velká. Na nohou měl jen plátěné boty, přšelo a ještě neměl české peníze, aby si koupil teplé věci.

První bližší kontakt s obyvateli Českých Budějovic, byl při příjezdu na ubytovnu. Byl tam vrátný, který se jen usmíval. Šimon se taky jen usmíval, protože si nerozuměli ani slovo. Pak tam byla paní, která mu předala lůžkoviny. Ta jen opakovala „At' se vám tu líbí“. V Českých Budějovicích se mu moc líbí. Je to klidné město. Měl možnost pracovat a bydlet v Praze, ale nakonec odmítl. Nejlepší ho přijali spolupracovníci na dílně. Učili ho česky, zasněcovali do českých zvyků a brali ho s sebou na pivo.

B - Není ženatý, ale žije s Vietnamkou. Seznámili se v roce 1990, v té době pracovala ve Sfinxu. Má jednoho osmnáctiletého syna, studuje Střední školu obchodní v Českých Budějovicích. Začal studovat na Gymnáziu olympijských nadějí, ale kvůli zdravotnímu stavu musel odejít. Syn se narodil v Českých Budějovicích.

Zvyky a tradice v rodině dodržují. Dodržují hlavně výročí zesnulých, ale nejdůležitějším svátkem je Lunární nový rok. Jednou za dva roky odjíždí celá rodina na

oslav y do Vietnamu. Syn zvyky dodr žuje s rodinou, ale nemá k nim už takový vztah jako rodilý Vietnamec. Myslí, že jeho vnuci už zvyky dodržovat moc nebudou.

C - Neví, jestli svou zkušenost má brát jako rasismus. Stalo se to v restauraci. Byl s kolegy na obědě. Byl tam opilý člověk a začal na něj sprostě křičet. Jeho slova se stydí opakovat. Slyší je dodnes. Byl jeho chováním tak překvapen, že byl několik dní nervózní a očekával další útoky. S něčím podobným se dosud nesetkal. S vyhrožováním nebo nějakým útliskem se nesetkal. Má za to, že jsou Budějovičáci velmi milí lidé. Syn zažil slovní napadení od vrstevníků na diskotéce. Vyřešil to tak, že z diskotéky odešel domů. Nějakou dobu nikam nechodil. Bá l se konfliktu. Od té doby se nic takového neopakovalo. Respondent je toho názoru, že vše je v lidech. Takové věci se dějí všude. Myslí si, že jeho národnost nikomu nevadí. Poslední dobou ale pocítuje mírný odstup lidí. Je to zřejmě díky hospodářské krizi a příchodu jiných národností po vstupu České republiky do Evropské unie. Jsou prostě také cizinci. Stejně jako Slováci a Ukrajinci. Na úřadech osobně problém neměl. Ani v obchodě nebyl nikdy odmítnut. U lékaře se nesetkal s odmítnutím, ale delší dobu řešil problém se zdravotní pojišťovnou. Jako cizinec platil za ošetření hotově. Náklady mu následně pojišťovna proplácela. Dnes už tento problém neřeší. Pojišťovny už jsou dobře připraveny pojišťovat cizince. S úředníky v Českých Budějovicích nikdy žádný problém neměl. Nepříjemné jednání bývalo v Praze na ambasádě. Úředníci nevěděli co se má jak dělat, proto je raději posílali pryč. Buď jim chyběly nějaké doklady, nebo byli odesláni k jiným úředníkům. V současné době už jsou zákony postaveny jasně a žádné problémy nejsou.

Respondentka č. 2 – žena, 46 let, švadlena

A - V Českých Budějovicích je 26 let, od roku 1986. Odejít z Vietnamu se rozhodla z důvodu chudoby. Na práci ve Sfinxu se přihlásila kvůli snadné možnosti vycestovat z Vietnamu. O všechny potřebné doklady se postaralo vedení Sfinxu, předány byly ještě ve Vietnamu. Město si sama nevybírala. Jela, kam jí řekli. Ze začátku se jí moc stýskalo, byla nemocná a nikoho neznala. Připadala si sama, ale brzy si zvykla. Trochu jí vadilo,

že jí každý okukuje jako exota, ale během pár týdnů si našla v práci i pár přátel. V Českých Budějovicích se v současné době cítí jako doma. Žije spokojeně se svou rodinou. V roce 2000 přijeli do Čech i její rodiče, takže teď má všechny nejbližší u sebe a je šťastná. Po rodičích se jí moc stýskalo. Nyní je její „doma“ v Českých Budějovicích. Místní obyvatelé ji asi přijali dobře. Moc jim nerozuměla, ale byli milí. První bydlení měla zajištěné na ubytovně. Pak už sháněli byt s manželem, jako každý jiný Budějovičák.

B - Je vdaná. Za manžela má Vietnamce. Seznámili se v roce 1988. Vdala se až v Českých Budějovicích. Svatba probíhala jen s příbuznými a známými. V Čechách nejde o úřední sňatek. Ten může proběhnout jen ve Vietnamu. Má devatenáctiletou dceru a sedmnáctiletého syna. Dcera studuje vysokou školu a syn gymnázium. Studium dětí vnímá jako svůj úspěch. Tím, že odešla z Vietnamu, jim dala možnost dobrého vzdělání. Obě děti se narodily v Českých Budějovicích. Národní zvyky se snaží dodržovat, ale dodržuje i české zvyklosti. Slaví Vánoce i Velikonoce. Děti také vede k dodržování tradic. Hlavně se snaží, aby z dětí byli slušní lidé. Aby v sobě měli pokoru a úctu k ostatním lidem.

C - S rasismem se nesečkala. Nebo to tak nevnímala. Nikdy jí nikdo nevyhrožoval. Syn měl na základní škole problém s posměchem spolužáků. Na střední škole problémy nejsou. Dříve se stávalo, že si od ní lidé drželi odstup. Třeba ve frontě v obchodě. Stoupli si metr za ní. I v autobuse se stalo, že vedle ní bylo prázdné místo, ale nikdo si nepřisedl. Bylo to nepříjemné.

V obchodě jí nikdy nikdo neodmítl obsloužit. U lékaře se jí stávalo, že přednostně ošetřil Čechy a teprve potom se věnoval jí. Čekala skoro celý den. Už je to několik let. Nyní problém nemá. Úředníci dříve dělali, že jí nevidí. Zřejmě se obávali horší komunikace. Její čeština je opravdu špatná. Dnes chodí s překladatelkou a problémy nejsou.

Respondent č. 3 – muž, 46 let, obráběč kovů

A - V Čechách je 28 let, od roku 1984. Přijel jako učeň do Sfinxu na základě mezinárodní úmluvy. Úřední věci byly vyřízeny ještě ve Vietnamu, takže v Československu nebyl žádný problém. Všechny již vyřízené a připravené doklady mu předávali vedoucí pracovníci ve Sfinxu. České Budějovice si nevybíral. Je zde od svého příjezdu. Po revoluci v roce 1989 žil chvíli v Táboře, ale velmi rád se vrátil do Českých Budějovic. Nějakou dobu měl problém zvyknout si na místní podnebí. Přijel na jaře a nebyl zvyklý na časté střídání počasí. Chvíli zima, chvíli teplo. Často byl nemocný, ale do roka se vše srovnalo.

Hned po příjezdu byl odvezen rovnou do jazykového kurzu. Takže první kontakty s Čechy byly tam. Byl překvapen, jak vše bylo připravené. Po třech měsících byl schopen se domluvit v práci nebo v obchodě. České Budějovice mu přirostly k srdci. Je to klidné město. Lidé jsou zde přátelští. Žije se mu zde dobře a už by místo k životu neměnil. Ze začátku lidem nerozuměl, ale myslí si, že ho přijali dobře. Jako většina Vietnamců, bydlel několik let na ubytovně. Nebylo to sice moc příjemné, protože tam bylo moc lidí pohromadě, ale zvykl si. Vlastní byt si pořídil až s manželkou. Sehnat ho nebyl problém. Podnájemy byly dosažitelné.

B - Je ženatý s Vietnamkou. Poznali se v Čechách, ale svatbu měli ve Vietnamu. Má osmnáctiletého a dvacetiletého syna. Oba se narodili v Českých Budějovicích a studují na gymnáziu. Všechny vietnamské tradice udržují. Děti všechny tradice znají a snaží se je dodržovat. Věří, že je budou předávat i svým dětem.

C - S rasismem se podle respondenta setká člověk všude na světě. Záleží na individuálním chování jednotlivce. Tady v Českých Budějovicích rasismus není. V poslední době jde spíš o nechuť ke komunikaci. Nikdo mu nikdy nevyhrožoval. V nějaké závažné formě se s rasismem nikdo z jeho blízkých také neseťkal. Snad jen děti zažily posměch vrstevníků na základní škole. Děti dovedou být kruté. Nikdo mu přímo nedal najevo, že mu vadí jako cizinec. Častokrát ale cítil odstup. V současné době

si lidé na přítomnost cizinců zvykli. V obchodě měl problémy s jazykem. Jeho čeština opravdu není moc dobrá. Problém u lékaře řešily spíš ženy. S Českobudějovickými úředníky bývaly dost velké problémy. Nevěděli, jak se mají chovat. Cítil, že dělají rozdíly mezi Čechy a Vietnamci. Že jednání záměrně komplikují. Dnes je situace lepší, ale vše je v lidech.

Respondent č. 4 - muž, 45 let, původně voják, nyní překladatel

A - V Čechách je 24 let, od roku 1988. Přimo v Českých Budějovicích 18 let. Po vojně dostal nabídku pracovat v Československu, jako odměnu za to, že sloužil vlasti. Problémy s úřady neměl ani ve Vietnamu ani v Čechách, byl jedním z vyvolených, kteří nemuseli ani vykonat zkoušky z oboru, ve kterém měli pracovat. Většina vojáků směla vycestovat bez jakýchkoli průtahů. Doklady vyřizovala vietnamská ambasáda.

Nejdříve pracoval v Praze. Pak přijel do Čech i bratr, který dostal práci v Motoru Jikov v Českých Budějovicích. Chtěli být s bratrem spolu, proto začal pracovat v Motoru Jikov také. Zůstal v Českých Budějovicích už natrvalo. Do Prahy by se vrátit nechtěl.

V první dny po příjezdu byl zaskočen velkou zimou. Přijel v lednu, ale stejně nečekal takový mráz. Nejdříve jel na Lipno do jazykového kurzu. Ten trval tři měsíce. Čeština se mu moc líbila, Poctivě se učil sám a češtinu se učí vlastně dodnes. Problém mu dělá skloňování. Přesto v Českých Budějovicích pracuje jako překladatel.

V Českých Budějovicích je spokojen, místní lidé mu hlavně v začátcích hodně pomohli. V okolí Budějovic je krásná příroda, která se mu líbí. Má rád Budějovičáky i Budějovice. Své bydliště by neměnil. Měl dojem, že lidmi byl přijat hodně vřele. Konečně přišel někdo, kdo uměl česky a domluví se s nimi. To asi mělo velký vliv na tak pěkné přijetí. Měl problém s bydlením, jako jeden z mála neměl místo na ubytovně. Skoro všichni v práci mu sháněli podnájem. Do týdne bydlel.

B - Je podruhé ženatý. Obě manželky byly Vietnamky. S první manželkou se brali v Praze. Podruhé se ženil v Českých Budějovicích. Má dva syny. Oba se narodili v

Čechách. Starší je z prvního manželství a žije s matkou v Jindřichově Hradci. Mladší vystudoval obchodní akademii a nyní pracuje v obchodě. S manželkou zvyky dodržují, ale jen málo. Mladší syn je už spíš Čech a vietnamské zvyky a tradice mu nic neříkají.

C - S rasismem se osobně nikdy nesetkal. S vydíráním také ne. Ve škole brali spolužáci jeho děti jako „jiné“. Nechtěli s nimi sedět v lavici a mysleli, že jsou hloupé. Postupně si zvykli a dodnes jsou kamarádi. Neuvědomuje si žádnou situaci, kdy by mu dal někdo najevo, že mu vadí jako Vietnamec. S tím, že je cizinec, neměl nikdy problém. Protože dobře mluví česky, neměl nikdy problém ani u lékaře, ani v obchodě ani na úřadech. Spíš byli překvapeni, že přišel někdo, s kým se bez problémů domluví. Měl tím dveře otevřené.

Respondent č. 5 – muž, 40 let, základní vzdělání, majitel obchodu

A - V Českých Budějovicích je 20 let, od roku 1992. K odjezdu ho přinutila finanční situace rodiny. Odjel pracovat do Čech, aby mohl podporovat rodiče. Pracovní povolení si vyřizoval na ambasádě ve Vietnamu. V Českých Budějovicích už žil jeho bratr. Ten mu hodně pomohl v začátcích hlavně tím, že uměl česky. Do Českých Budějovic přijel k bratrovi. Jiné město ani neřešil. První dny byl s bratrem na hotelu v Praze. Bylo tam na něj moc lidí. Nikdo si ho ale nevšímal a měl čas si trochu zvyknout. V Českých Budějovicích se mu zalíbilo hned. Je to klidné město. Žádný spěch. Budějovičáci byli už na Vietnamce zvyklí. Nikdo ho neokukoval, i když si sám připadal divně. Mrzelo ho, že nerozumí česky. Proto se začal rychle učit češtinu. Ale stejně se schází jen se svými vietnamskými přáteli. Dříve to bylo jiné, dnes jsou mnohem uzavřenější komunita než kdy předtím. V Českých Budějovicích mají svůj klub, ale neřekne kde. Seznámil se i s historií města. Líbí se mu hlavně staré město. Na procházky chodí kolem Vltavy. Je tam klid a příjemné okolí. S místními lidmi neměl žádný problém. Jen s rodiči své přítelkyně. Je to Češka. Těm vadilo, že je Vietnamec a se vztahem nesouhlasili. Dalo mu hodně práce je přesvědčit, že je slušný člověk. S bydlením problém neměl, protože

ze začátku bydlel u bratra. Vlastní byt si sehnal až s přítelkyní. Bydlí v pronajatém bytě v Suchém Vrbném. Dnes si staví vlastní dům.

B - Je svobodný, ale má českou přítelkyni. Je mu s ní moc dobře. Děti zatím nemají. Pořídí si je, až postaví dům. Své národní zvyky se snaží dodržovat. Sejde se s přáteli a vzpomínají na blízké ve Vietnamu. Doma má i obětní oltář. Ale s přítelkyní dodržuje zvyky české. Moc se mu líbí Velikonoce. Své děti určitě bude učit vietnamským tradicím, ale má pocit, že generace narozená v Čechách už nebude mít k Vietnamu tak blízký vztah.

C - Že by se setkal s rasismem, jako takovým, si nevzpomíná. V Českých Budějovicích jsou lidé tolerantní. Setkal se s posměchem, ale necítil žádný rasový podtext. Šlo o fanoušky na fotbale. Fandí českobudějovickému klubu Dynamo. Pokřikovali na něj a jeho kamarády: „šikmooký kluci“ nebo „Rákosníku“, ale bylo to spíš z legrace. Nikdy mu v Českých Budějovicích nikdo z místních nevyhrožoval. Bohužel se s výhrůzkami setkal při nákupu zboží do své prodejny a to z řad svých krajanů. V tu chvíli se styděl, že je Vietnamec. V obchodě měl problém pouze s dorozumíváním. Stalo se mu, že se nedomluvil a žádné zboží si neodnesl. Možná ho prodavačka nechtěla pochopit, ale nikdy se nad tím vážněji nezamýšlel. Dnes se solidně domluví česky. U lékaře měl problém po svém příjezdu. V té době vznikaly nové zdravotní pojišťovny, ale málokterá z nich pojišťovala cizince. Někaké pojištění sjednáno bylo, ale většinou nezahrnovalo všechny lékařské výkony. Lékaři se báli, že za svou práci nedostanou zapláceno. Platilo se tedy všechno hotově. To byl docela velký problém, protože šlo o dražší výkony. Z toho důvodu je někteří lékaři odmítali ošetřovat. Nešlo ale jen o Vietnamce. S podobnými problémy se setkávali určitě i ostatní cizinci žijící v Čechách. Dnes není s pojištěním problém. Většina Vietnamců je pojištěna u Všeobecné zdravotní pojišťovny a u pojišťovny Viktoria.

Na úřadech se s odmítnutím setkal. Největší problém měl na Okresní správě sociálního zabezpečení v Českých Budějovicích. Bylo mu řečeno, že úředním jazykem je čeština a má mít tlumočníka. Než se naučil česky, tak ho samozřejmě někdo

doprovázel. S neochotou ze strany úředníků se setkal i v době, kdy byl schopen se česky domluvit. Myslí si, že je to v přístupu lidí a jejich neznalosti a neochotě. Na finančním úřadě se setkal jen s milými a příjemnými úředníky.

respondent č. 6 – muž, 48 let, vystudoval v Praze ČVUT, programátor

A - V Českých Budějovicích je 32 let, od roku 1980. Jako osmnáctiletý přijel studovat vysokou školu. Na střední škole dostali informaci o možnosti studovat v České republice. Neváhal a přihlásil se. Doklady si ve Vietnamu vyřizoval sám. Ale v té době nebyl s vycestováním problém. Rozhodoval prospěch. Byl jedním z nejlepších a škola mu dala doporučení. Šest let žil v Praze a do Českých Budějovic odjel s kamarádem ze studií. Po příletu se ubytoval na vysokoškolské koleji. Byly tam studenti z celého světa, takže neměl problém s tím, že je cizinec. Na tu dobu vzpomíná s úsměvem, ale v Praze už by bydlet nechtěl.

V Českých Budějovicích bydlel u kamarádových rodičů. Pronajali mu jeden pokoj ve svém domku. Byl rád, že bydlel v soukromí a ne na ubytovně. Rodiče byli milí, poznali se už v Praze, když jezdili za svým synem. V Českých Budějovicích si rychle zvykl. Začal pracovat v konstrukční kanceláři v Pozemních stavbách.

B - Je ženatý. Manželka je Vietnamka. V Čechách má jednoho syna, narodil se v Českých Budějovicích a je mu šest let. Od září půjde do školy. Ve Vietnamu má ještě dceru. Jsou jí tři roky a narodila se ze vztahu, který navázal ve Vietnamu, když byl navštívit rodiče. Dceru i její matku finančně podporuje, ale nemyslí, že by spolu někdy žili. Je v manželství spokojený a nechce nic měnit.

Tradice v rodině dodržují, ale jen velmi málo. V bytě ale určitě nechybí obětní oltář. Syna se snaží vychovávat hlavně k úctě k rodičům. Doufá, že z něho bude slušný člověk. Na tradicích už tolik nelpí.

C – Pamatuje si, že když přijel do Čech, říkalo se, že Vietnamci mají v těle červy. Zlobil se kvůli tomu, ale nakonec zjistil, že to nemá cenu. Lidí, kteří tomu věřili, si

přestal všimat. Byla to nepříjemná zkušenost. Teď se bojí, že bude mít syn problémy ve škole. Ví, že děti umí být kruté. S výhrůžkami se nesetkal, a pokud ví, ani jeho manželka. Postavili si rodinný domek a sousedé jsou všechno příjemní lidé. Přiznává, že před lety byly sousedské vztahy lepší, ale myslí si, že je to dobou. Každý má své starosti.

S úředníky bývala po revoluci těžká domluva. Před revolucí s nimi ani nebyl v kontaktu. Když šel něco vyřizovat, jen se na něj úřednice podívala, už věděl, že bude problém. Že bude hledat klíčky, aby se ho zbavila. Dnes je úplně jiná doba, cizinec už není rarita. V Českých Budějovicích žije mnoho cizinců. Problémy mají spíš Ukrajinci, Slováci nebo Rumuni. S nimi mají budějovičtí občané asi větší problém než s Vietnamci.

5. DISKUZE

Vietnamská komunita je často charakterizována jako velmi uzavřená, samostatná a izolovaná komunita bez výrazné potřeby integrovat se do života české populace. Hlavu vietnamské komunity tvoří nejčastěji majitelé velkoobchodů, kteří poskytují pronájmy menším prodejcům, provozují v nich i restaurace, herny, kasina a apod. Jak uvádí Pechová, velkoobchodníci jsou uzavřeným světem, ze kterého Vietnamci nemusí vůbec vycházet. Najdou zde prodejny s asijskými potravinami, kadeřníka, prodejnu letenek, právní služby, redakce časopisů, obchodní partnery atd., tedy někteří nejsou vůbec motivováni učit se česky a rozumět českému prostředí (33).

Dle výsledků výzkumu lze tímto názorem jen souhlasit. Měla jsem veliký problém dostat se mezi Vietnamce. V jednom případě přede mnou respondent utekl. Při dalších pokusech byla problémem jazyková vybavenost jak má, tak oslovených respondentů. Ale z rozhovorů, které byly provedeny, jsem cítila, že oslovení byli stále ve střehu. V žádném případě nedovolili, aby byl rozhovor zaznamenán na diktafon. Pořizování poznámek sice povolili, ale byla jsem velmi opatrná, aby neměli pocit, že je zaznamenáno každé slovíčko.

Hlavou vietnamské komunity v Českých Budějovicích je skutečně majitel mnoha obchodů, obytných domů, restaurací i lesních pozemků. S velkoobchodníkem v Českých Budějovicích se ale nesetkáme. Sice v objektu bývalé vojenské zásobárny byla vietnamská tržnice, ale určitě ne takových rozměrů jako má na mysli Pechová. Pravdou ale je, že starší generace nebo ženy v domácnosti nemají snahu začlenit se českobudějovických aktivit a spokojí se s životem ve své uzavřené komunitě.

Pechová dále zmiňuje i fenomén tzv. banánových dětí. Jedná se o potomky vietnamských imigrantů, kteří se narodili v České republice nebo zde žijí odmalička. Přejali již mnoho hodnot a styl života z české společnosti a mají často mnohem blíže ke svým českým vrstevníkům než ke svojí, tradičně založené, vietnamské komunitě a rodině. Mladí Vietnamci jsou na rozdíl od většiny svých rodičů velmi dobře integrováni

do majoritní společnosti. Důsledkem jsou však velké generační rozdíly, se kterými se současná vietnamská komunita (výrazně založená na rodině) musí potýkat (34).

Podle mého výzkumu děti vietnamských imigrantů většinou vychovávají české „babičky“. Navštěvují české školky, základní i střední školy, mají české kamarády. Z toho vyplývá, že velmi dobře ovládají český jazyk a míra jejich integrace je daleko větší. Vietnamci jsou většinou velmi ambiciózní studenti. Nechtějí zklamat své rodiče, kteří se snaží své děti ve studiu všemožně podporovat. Studují na gymnáziích nebo obchodní akademii a následně pokračují ve studiu na Vysoké škole. Velmi dobře znají českou i vietnamskou kulturu. Generační rozdíly vidím v tom, že mladí Vietnamci, narození v ČR, nemají tak silný vztah k Vietnamu jako rodiče. Jsou to Evropané a nemají potřebu využívat vietnamštinu. S rodiči sice mluví vietnamsky, dodržují tradice, ale cítí se být Čechy. Určitě nemají touhu vrátit se domů do Vietnamu, jako jejich rodiče, jsou doma v Čechách. Nemůže jim být ale odepřena rodinná soudržnost. V té jsou vychovaní a ctí své rodiče.

Do televizního zpravodajství se dostaly takové záběry, jak celní správa vtrhla do tržnice. Většina prodejců doklady měla, ale oni samozřejmě natočili ty, kteří doklady neměli nebo zrovna prchali před policisty. Vietnamec při jídle mlaská, plivne na ulici nebo se za stromy „uleví“ a už je z toho horká novinka (2).

Tento názor by se mohl týkat kohokoli na světě. Je pravda, že kladných a pochvalných zpráv je velmi málo. Je potom jasné, že pohled na určitou komunitu je zkreslený. V každém Vietnamci pak vidíme pěstitele marihuany a prodejce padělků. Jde ale jen o jedince. Měla jsem možnost poznat několik Vietnamců a všichni žijí obyčejným životem. Oni sami se cítí takovým přístupem dotčeni. Vysílat pouze špatné vlastnosti se mi zdá jako mediální diskriminace či skrytý projev rasismu.

Specifikem vietnamské komunity je život v určitém provizoriu, jelikož většina vietnamských imigrantů přišla do České republiky s plánem vrátit se po několika letech zpět do Vietnamu. Toto provizorium má vliv na motivaci Vietnamců učit se česky, poznávat hlouběji Českou republiku, budovat si zde dlouhodobé a pevné sociální vazby.

Toto provizorium je ještě podpořeno pocitem, že odlišnost mezi českou a vietnamskou společností je příliš velká a málokterý Vietnamec věří, že má šanci přejít z komunity do běžného života majoritní společnosti (3).

Tento názor se vztahuje převážně na Vietnamce z takzvané 1. generace. Ano, cílem imigrace do Čech bylo, rychle vydělat peníze na zabezpečení rodiny a vrátit se zpět. Většina Vietnamců, kteří přišli v 80. letech, mělo pracovní smlouvu na sedm let, s možností ji prodloužit. Neměli zájem budovat si tu domov, proto žili celá léta na ubytovnách. Za sedm let si ale v Českých Budějovicích zvykli, našli si partnera/ku. Pak teprve začínali řešit budování svého domova. Byli v situaci, kdy museli řešit otázku návratu do své vlasti. Většina se rozhodla pro život v Českých Budějovicích natrvalo. Z výzkumu rozhodně nevyplývá, že se v těchto letech nechtěli Vietnamci integrovat. Naopak, podle odpovědí mých respondentů, se rychle a rádi učili česky. V práci nacházeli přátele mezi Čechy a chtěli s nimi komunikovat. Chápali, že Češi se vietnamsky učit nebudou. Na dobu svých začátků vzpomínají s nostalgií. Své „partáky“ považovali za rodinu. Zažívali s nimi a jejich známými spoustu legrace, jezdili na výlety. Díky nim se pomalu seznamovali s okolím Českých Budějovic a historií města. Byli si velice blízcí.

Generace tzv. „Banánových dětí“ se učí historii ve škole, nezažijí to osobní předávání znalostí, zkušeností. Nepoznají historii prostřednictvím dílenského předáka. Vztahy mezi Čechy a Vietnamci bývaly mnohem vřelejší. Přátelství z té doby trvají dodnes.

Blažková uvádí, že mnohdy není výjimkou skutečnost, kdy ve Vietnamu zanechali část rodin v naději, že se k nim brzy vrátí. V Čechách si ale po několika letech pořídili novou neoficiální rodinu, která jim zde poskytuje zázemí (4).

Tuto skutečnost můj výzkum potvrzuje. Není výjimkou, kdy Vietnamec žije se ženou v Českých Budějovicích, má s ní děti a žije jako klasická rodina. Muž svou rodinu ve Vietnamu finančně podporuje a jednou za dva roky odlétá do Vietnamu, kde stráví několik měsíců se svou zákonnou manželkou a dětmi. Takové vztahy většinou trvají mnoho let. Nežřídkou se stává, že česká partnerka o manželce ve Vietnamu ani neví.

Velký počet problémů spojených s vietnamským etnikem v České republice vzniká v důsledku vzájemného nepochopení a odlišných kultur. Jak Vietnamci, tak Češi by si měli uvědomovat rozdílnost kultury a tradic a snažit se tak předcházet nedorozuměním (28).

Z provedených rozhovorů je zřejmé, že Vietnamci si dobře uvědomují, že jsou v České republice cizinci, byť je pro ně už trvalým domovem. Nesnaží se někoho z majoritní společnosti zasvěcovat do vlastních tradic a zvyků. Také něco takového neočekávají ani od Čechů. Respondenti se shodují v tom, že před rokem 1989 byla situace zcela jiná. Jako zaměstnanci výrobních podniků se více scházeli se svými spolupracovníky a nezdědka trávili společně i svůj volný čas. Odcizení a chladný přístup začali pociťovat až po roce 1989, kdy začali podnikat, a kontakty s bývalými spolupracovníky se přerušily. Situaci ovlivnil i příliv Vietnamců z Německa a Polska. Vztahy mezi vietnamskou komunitou a majoritní společností byly velmi narušeny. Nově příchozí Vietnamci neuměli dobře česky, naučili se jen základní fráze, které potřebovali pro svou podnikatelskou činnost a začali žít v uzavřené komunitě.

Češi tuto situaci zaregistrovali a začali na Vietnamce pohlížet pouze jako na stánkaře. Nedokázali přijmout jejich „jinakost“ a vyhýbali se komunikaci. Jako by měli strach z cizinců. Stejný přístup Vietnamci pociťovali i ve zdravotnictví a státních institucích. Určitě tomuto stavu neprospěla legislativa. Po revoluci se nové zákony teprve vytvářely a zákony řešící situaci cizinců na území České republiky byly teprve v plenkách.

Všechny respondenty tato situace velmi zaskočila. V Českých Budějovicích žili už celá léta a najednou si připadali cizí a nevítaní. Celá vietnamská komunita v Českých Budějovicích se ještě více semknula a tím i více uzavřela. Nikdo z dotazovaných ale nepocítil nějakou výraznou formu rasismu či diskriminace vůči svojí osobě nebo své rodině.

Postupem doby se situace zlepšila, Budějovičáci si zvykli na větší pohyb cizinců ve městě. A strach z někoho neznámého zmizel. Komunikace s úředníky i s lékaři je nyní zcela bez problémů. Současná ekonomická situace není příznivá pro nikoho, ale respondenti se shodují, že alespoň vztahy mezi vietnamskou komunitou v Českých Budějovicích a majoritní společností jsou mnohem vřelejší a otevřenější.

6. ZÁVĚR

Záměrem mé bakalářské práce bylo zjistit, zda se vietnamská menšina, která přišla do Českých Budějovic ještě před rokem 1989, setkala nebo setkává s rasismem, diskriminací či xenofobií. Zda se změnil přístup místních obyvatel po přílivu nových Vietnamců, kteří se v době krize stali žádanou levnou pracovní silou. Právě skupinu Vietnamců, která přišla do Českých Budějovic před rokem 1989, jsem si určila za cílovou při zjišťování vztahů mezi Vietnamci a Českobudějovickými občany.

Výzkum byl veden strategií kvalitativního výzkumu, konkrétně technikou fenomenologického rozhovoru, jak je podrobněji popsáno v kapitole Metodika (3.1.2).

Respondenti v převážné většině uvádějí, že se s problémy diskriminační povahy setkali v minulosti na úřadech, u lékaře, případně ve zdravotních pojišťovnách. Nicméně uvádějí, že byly zapříčiněny nevyhovující legislativou a jazykovou bariérou. Problémy zmizely v okamžiku, kdy byla legislativa upravena více vyhovujícím způsobem a odpadla jazyková bariéra. Případné další ochlazení vzájemných vztahů mezi majoritní společností a vietnamskou komunitou nastalo dle respondentů v okamžiku přílivu ekonomických migrantů jak z Vietnamu, tak ostatních postkomunistických zemí východního bloku po roce 1989. Respondenti se ale shodují ve svých výpovědích na faktu, že tyto projevy akceptují jako běžný jev ve vztahu ke všem cizincům obecně a příliš je to nezatěžuje. To jistě souvisí s životní filosofií vietnamské komunity a rozhodně nežadává důvod k neřešení projevů diskriminace a ostatních sociálně patologických jevů ze strany příslušníků majoritní společnosti. Z toho důvodu se domnívám, že tento materiál je cenným podnětem k nastavení účinnějších strategií primární prevence rasismu, diskriminace a xenofobie ve všech sférách veřejného života v regionu české Budějovice, tedy ve školství, kultuře i státní správě.

7. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. BARŠA, P. *Politická teorie multikulturalismu*. 1 vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1999. ISBN 80-85959-47-X
2. BLAFKOVÁ, M. *Specifika života vietnamské komunity v ČR* [online]. *E-polis*, 22. leden 2009. [cit. 2012-04-11]. Dostupné z: <<http://www.e-polis.cz/nezarazene-clanky/343-specifika-zivota-vietnamske-komunity-v-cr.html>>. ISSN 1801-1438.
3. BLAFKOVÁ, M. *Specifika života vietnamské komunity v ČR* [online]. *E-polis*, 22. leden 2009. [cit. 2012-04-11]. Dostupné z: <<http://www.e-polis.cz/nezarazene-clanky/343-specifika-zivota-vietnamske-komunity-v-cr.html>>. ISSN 1801-1438.
4. BLAFKOVÁ, M. *Specifika života vietnamské komunity v ČR* [online]. *E-polis*, 22. leden 2009. [cit. 2012-04-11]. Dostupné z: <<http://www.e-polis.cz/nezarazene-clanky/343-specifika-zivota-vietnamske-komunity-v-cr.html>>. ISSN 1801-1438.
5. BOROVICE. Články. *Oslava Lunárního dětského dne: Vietnamci v Praze ocenili 111 školáků*. [online]. ©2011 [cit. 2012-04-01]. Dostupné z: <http://www.borovice.cz/clanky/oslava-lunarniho-detskeho-dne-vietnamci-v-praze-ocenili-111-skolaku/>
6. CASTELS, S., M. J. MILLER. *The Age of Migration*. [online]. London: Mc Millan Press. ©1998 [cit. 2012-04-23]. Dostupné z: <http://www.age-of-migration.com/na/casestudies/11.1.pdf>
7. Česko. Zákon č. 198/2009Sb. ze dne 23. dubna 2008 o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 2. Dostupný také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-198>
8. Česko. Zákon č. 198/2009Sb. ze dne 23. dubna 2008 o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 2. Dostupný také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-198>

9. Česko. Zákon č. 2 ze dne 16. prosince 1992 Ústavní zákon ve znění ústavního zákona č. 162/1998. In. *Sbírka zákonů České republiky*. 1993, částka 24. Dostupný také z: <http://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>
10. Česko. Zákon č. 2 ze dne 16. prosince 1992 Ústavní zákon ve znění ústavního zákona č. 162/1998. In. *Sbírka zákonů České republiky*. 1993, částka 25. Dostupný také z: <http://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>
11. Česko. Zákon č. 326 ze dne 30. listopadu 1999 o pobytu cizinců na území České republiky. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1999. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirkazakonu/SearchResult.aspx?q=326/1999&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy
12. ČESKO-VIETNAMSKÁ SPOLEČNOST. [online]. 18.1.2012 [cit. 2012-04-01]. *Nový Lunární rok Draka – 23.1.2012*. Dostupné z: <http://www.cvs-praha.cz/zpravy.php?rok=2012&clanek=003>
13. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. [online]. Sčítání lidu domů a bytů 2011. 2012. [cit. 2012-04-01]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/950049F8F7/\\$File/pvcr.pdf](http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/950049F8F7/$File/pvcr.pdf)
14. DIECÉZNÍ CHARITA ČESKÉ BUDĚJOVICE. *Poradna pro cizince a migranty*. [online]. ©2012 [cit. 2012-04-16]. Dostupné z: <http://www.dchcb.cz/sluzby-a-projekty/poradna-pro-cizince/socialni-poradenstvi/>
15. DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Karolinum, 2002. 374 s. ISBN 80-246-0139-7
16. DRBOHLAV, D., P. EZZEDDINE-LUKŠÍKOVÁ. (2004). *Integrace cizinců v ČR. Studie arménské, vietnamské a ukrajinské komunity v Praze a středočeském kraji*. Grantový projekt IOM Praha a MPSV
17. DRBOHLAV, D., P. EZZEDDINE-LUKŠÍKOVÁ. (2004). *Integrace cizinců v ČR. Studie arménské, vietnamské a ukrajinské komunity v Praze a středočeském kraji*. Grantový projekt IOM Praha a MPSV

18. FRIŠTENSKÁ, H. Pojmy xenofobie, rasismus, rasové násilí a diskriminace. In: *Výchova k toleranci a proti rasismu: sborník*. 1 vyd. Praha: Portál, 1998. s. 12. ISBN 80-7178-285-8
19. FRIŠTENSKÁ, H. Pojmy xenofobie, rasismus, rasové násilí a diskriminace. In: *Výchova k toleranci a proti rasismu: sborník*. 1 vyd. Praha: Portál, 1998. s. 13 - 14. ISBN 80-7178-285-8
20. HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní metody aplikace*. 1 vyd. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2
21. HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní metody aplikace*. 1 vyd. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2
22. KAMÍN, T. *Kritika rasy a rasismu*. Brno: Masarykova univerzita, 2003 ISBN 80-210-3275-8
23. KIRKCALDY, E. MATHYS. *The development of programme strategies for integration of HIV, food and nutrition activities in refugee settings*. Geneva : UNAIDS : UNHCR : World Food Programme, 2006. ISBN 978-92-9173-515-0
24. KOMERS, P. *Multi kulti: menšiny v ČR*. 1 vyd. Olomouc: Agentura rozvojové a humanitární pomoci Olomouckého kraje, 2009. ISBN 978-80-254-5583-8
25. KOMERS, P. *Multi kulti: menšiny v ČR*. 1 vyd. Olomouc: Agentura rozvojové a humanitární pomoci Olomouckého kraje, 2009. ISBN 978-80-254-5583-8
26. LOZINČÁKOVÁ, J. \textit{Ukrajinci, Vietnamci a Romové a jejich integrace na trhu práce. Srovnávací studie tří etnických skupin v České republice} [online]. 2009 [cit. 2012-04-26]. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií. Vedoucí práce Michal Vašečka. Dostupné z: <http://is.muni.cz/th/179093/fss_b/>.
27. MARTENS, J. Práce s dobrovolníky. In *Metody sociální práce s imigranty, azylanty a jejich dětmi*. Praha: Triton, 2008. ISBN 978-80-7387-097-3

28. MÜLLEROVÁ, E. Pojmy xenofobie, rasismus, rasové násilí a diskriminace. In: *Výchova k toleranci a proti rasismu: sborník*. 1 vyd. Praha:Portál, 1998a. s. 85-86. ISBN 80-7178-285-8
29. MINISTERSTVO VNITRA. ČR. [online]. 13.12.2011 [cit. 2012-04-05]. *Cizinci s povoleným pobytem*. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/cizinci-s-povolenym-pobytem.aspx>
30. PECHOVÁ, E. Děti na barvu pleti nehledí. In. *Klub Hanoi* [online]. 14.2.2012. [cit. 2012 - 04 - 01]. Dostupné z: <http://www.klubhanoi.cz/view.php?cisloclanku=2012030101>
31. PECHOVÁ, E. *Migrace z Vietnamu do České republiky v kontextu problematiky obchodu s lidmi a vykořisťování*. [online]. La Strada ČR. ©2007 [cit. 2012 04-01]. Dostupné z: http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/Zprava_migrace_Vietnam.pdf
32. PECHOVÁ, E. *Migrace z Vietnamu do České republiky v kontextu problematiky obchodu s lidmi a vykořisťování*. [online]. La Strada ČR. ©2007 [cit. 2012 04-01]. Dostupné z: http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/Zprava_migrace_Vietnam.pdf
33. PECHOVÁ, E. *Migrace z Vietnamu do České republiky v kontextu problematiky obchodu s lidmi a vykořisťování*. [online]. La Strada ČR. ©2007 [cit. 2012-04-01]. Dostupné z: http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/Zprava_migrace_Vietnam.pdf

34. PECHOVÁ, E. *Migrace z Vietnamu do České republiky v kontextu problematiky obchodu s lidmi a vykořisťování*. [online]. La Strada ČR. ©2007 [cit. 2012-04-01]. Dostupné z:
http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/Zprava_migrace_Vietnam.pdf
35. RÁKOCZYOVÁ, M., R. TRBOLA. *Lokální integrace cizinců v ČR*. [online]. Praha: VÚPSV, v. v. i. ©2008 [cit. 2012-03-31]. Dostupné z:
<http://www.vupsv.cz/Fulltext/vz_271.pdf>.
36. RÁKOCZYOVÁ, M., R. TRBOLA. *Lokální integrace cizinců v ČR*. [online]. Praha: VÚPSV, v. v. i. ©2008 [cit. 2012-03-31]. Dostupné z:
<http://www.vupsv.cz/Fulltext/vz_271.pdf>.
37. STRAUSS, A. J. CORBINOVÁ. *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky*. Brno: Albert, 1999. 196 s. ISBN 80-85834-60-X.
38. ŽIŽLAVSKÝ, M. *Metodologie pro Sociální politiku a sociální práci*. Brno: Masarykova univerzita, 2003. 142 s. ISBN 80-2100-3110-7.

8. KLÍČOVÁ SLOVA

Xenofobie

Rasisimus

Diskriminace

Majoritní společnost

Vietnamská komunita